

Kirkolliskokouksen lakivaliokunnalle

Lausunto: Piispainkokouksen esitys 1/2024 kirkolliskokoukselle: Kirkkojärjestyksen muuttaminen: Säännös rinnakkaisista avioliittokäsityksistä.

AKI-liitot ry kiittää mahdollisuudesta lausua piispainkokouksen esityksestä kirkolliskokoukselle kirkkojärjestyksen muuttamisesta säännöksellä rinnakkaisista avioliittokäsityksistä ja esittää näkemyksensä seuraavaa:

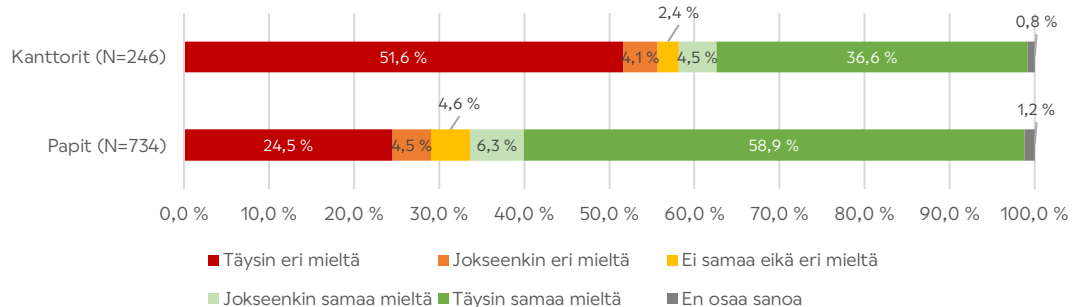
Pappien ja kanttorien näkemykset avioliittoon vihkimisestä sekä piispainkokouksen esityksestä
AKI-liitot ry toteutti huhti–toukokuussa 2024 jäsenkyselyn Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton työelämäjäsenille (muut kuin opiskelija- ja eläkeläisjäsenet). Kyselyyn oli mahdollista vastata 29.4.–6.5.2024 välisenä aikana.

Liitto	Otoskoko	Vastaaja	Vastausaste (%)
Kanttori-urkuriliitto	643	246	38,3
Pappisliitto	1 991	734	36,9
Yhteensä	2 634	980	37,2

Taulukko 1: Vastausasteet liitoittain.

Kehotus vastata kyselyyn lähetettiin yhteensä 2 634 jäsenelle, joista kyselyyn vastasi 980 henkilöä (taulukko 1). Vastausprosentti kyselyssä oli 37,2, mitä on pidettävä verkkokyselylle erinomaisena vastausasteena, erityisesti ottaen huomioon lyhyt vastausaika.

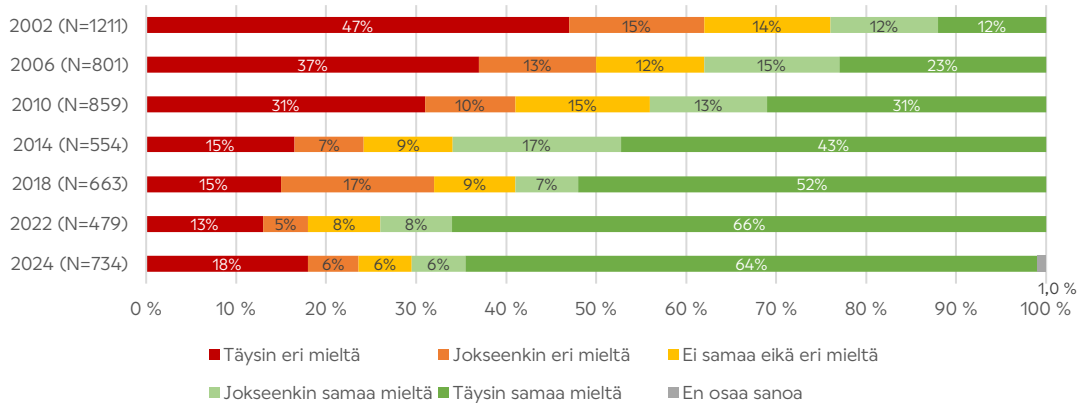
Kuvio 1: Samaa sukupuolta olevilla pareilla tulisi olla mahdollisuus kirkolliseen vihkimiseen

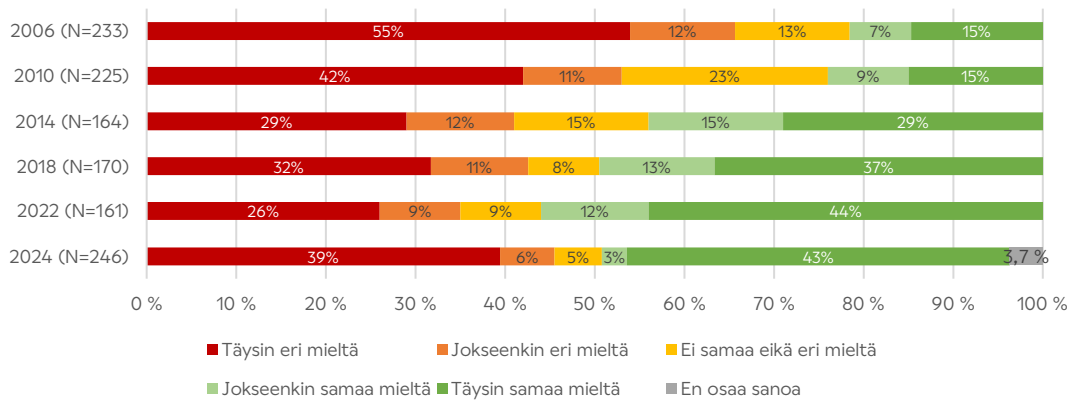
Pappien ja kanttorien välillä on selvä ero asennoitumisessa samaa sukupuolta olevien parien kirkolliseen vihkimiseen (kuvio 1). Papeista samaa sukupuolta olevien parien kirkollista vihkimistä kannattaa 65,2 % ja vastustaa 29,0 %, kun taas kanttoreista sitä kannattaa 41,1 % ja vastustaa 55,7 %. Huomionarvoista on, että asenteet polarisoituvat jyrkästi asteikon ääripäihin ja välittäviä mielipiteitä on vastaajien joukossa vähän.

Pappien ja kanttorien asenteiden kehitystä on mahdollista seurata rekisteröidyn parisuhteen / avioliiton kirkollista siunausta koskevalla arvokysymyksellä. AKI-liittojen jäsentutkimuksessa seurantaa on tehty pappien osalta vuodesta 2002 (kuvio 2a) ja kanttorien osalta vuodesta 2006 (kuvio 2b) asti. Molempien ammattikuntien joukossa myönteisyys samaa sukupuolta olevien parien rekisteröityjen parisuhteiden / avioliittojen siunaamista kohtaan on ajan oloon muuttunut myönteisemmäksi, mutta pappien kohdalla asennemuutos on ollut huomattavasti nopeampi kuin kanttorien kohdalla. Molemmissa aineistoissa myös tapahtuu välittävien kantojen katoamista ääripäihin keskittyvän polarisaation korostuessa.

Kuvio 2a: Samaa sukupuolta olevien kumppanien parisuhteelle tulisi olla mahdollisuus saada kirkollinen siunaus (papit)

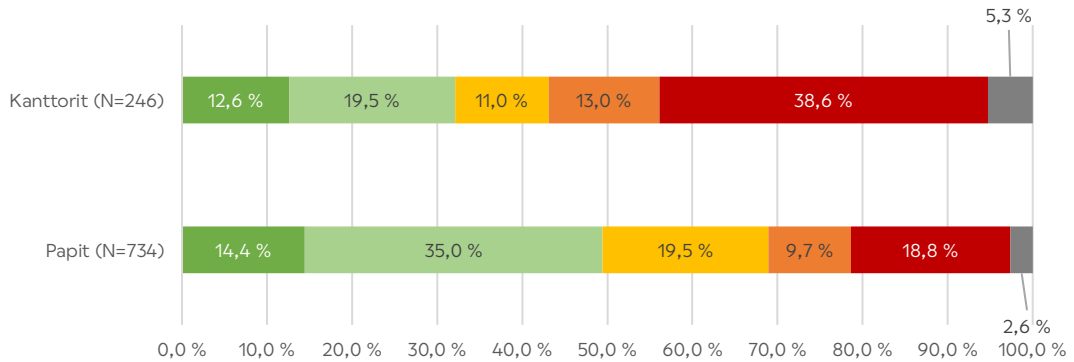
Kuvio 2b: Samaa sukupuolta olevien kumppanien parisuhteelle tulisi olla mahdollisuus saada kirkollinen siunaus (kanttorit)

Huomattavaa on myös, että vuoden 2024 jäsenkyselyssä ilmenee molemmissa ammattiryhmissä enemmän samaa sukupuolta olevien pariin avioliiton siunausta vastustavia kantoja kuin mitä trendin perusteella olisi ollut mahdollista odottaa. Papeilla ero ei ole suuri, mutta kanttorien joukossa muutos on merkittävä. Tämä lienee selitettävissä viimeaikaisia jäsentutkimuksia suuremmalla otoskoolla ja paremmalla vastausasteella. Vuonna 2024 toteutettuun lyhyeen ajankohtaiskyselyyn saatiin poikkeuksellisen korkea vastausaste, minkä vuoksi tulos edustanee paremmin jäsenistön kokonaisuutta. On oletettavaa, että kyselyyn vastasivat nimenomaan ne henkilöt, joille avioliittoaihe on erityisen tärkeä.

Papeilta ja kanttoreilta kysyttiin seuraavaksi, mitä ratkaisua avioliitotkäsityksen suhteen he itse pitävät parhaana (kuvio 3). Kysymyksessä ensimmäinen vaihtoehto vastaa lähinnä piispainkokouksen 1/2020 kirjeessään kirkolliskokoukselle hahmottelemaa mallia 6 (Islannin malli), toinen vaihtoehto kirjeen mallia 5 (Ruotsin malli), kirjeen mallia 4 (Norjan malli, nykyinen piispainkokouksen esitys), neljäs vaihtoehto kirjeen mallia 3 sekä viides vaihtoehto kirjeen mallia 2 (nykyinen Suomen evankelis-luterilaisen kirkon malli). Pappien keskuudessa suosituin (35,0 %) oli ns. Ruotsin malli eli siirtyminen sukupuolineutraaliin avioliitotkäsitykseen ja omantunnonvapauden mahdollistaminen niille, jotka eivät halua vihkiä samaa sukupuolta olevia pareja. Kanttorien keskuudessa suosituin malli (38,6 %) oli pitäytyminen nykytilassa.

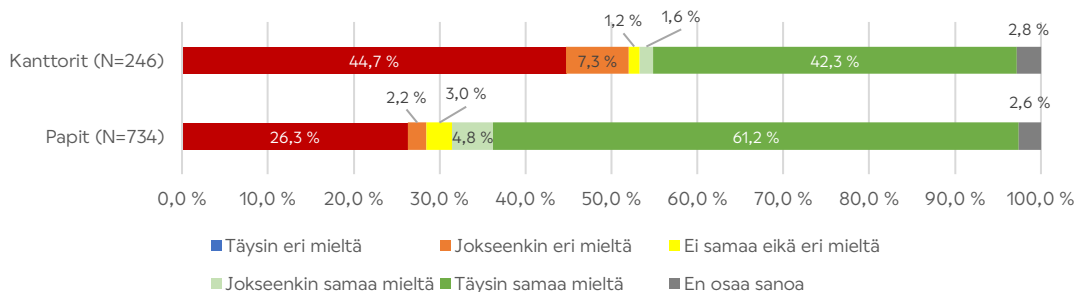
Kuvio 3: Mikä seuraavista vastaa lähinnä omaa suhtautumistasi samaa sukupuolta olevien pariin vihkimiseen/siunaamiseen kirkossa?

- Kirkon tulisi vihkiä/siunata kaikki parit heidän sukupuolistaan riippumatta. Kellään kirkon työntekijällä ei tule olla omantunnonvapautta kieltäytyä vihkimisisten/siunaamisisten toimittamisesta.
- Kirkon tulisi vihkiä/siunata kaikki parit heidän sukupuolistaan riippumatta. Hyväksyn kuitenkin, että ne kirkon työntekijät, jotka eivät hyväksy samaa sukupuolta olevien pariin vihkimisiä/siunaamisia, voivat omantuntonsa perusteella kieltäytyä niiden toimista.
- Kirkon tulisi vihkiä/siunata kaikki parit heidän sukupuolistaan riippumatta. Kirkon työntekijällä tulisi olla mahdollisuus valita miehen ja naisen välisen ja sukupuolineutraalin avioliittokäsityksen välillä (piispainkokouksen esitys).
- Kirkon tulee pitäytyä miehen ja naisen välisessä avioliittokäsityksessä. Hyväksyn kuitenkin, että ne kirkon työntekijät, jotka eivät voi olla vihkimättä/siunaamatta myös samaa sukupuolta olevia pareja, voivat omantuntonsa perusteella toimittaa vihkimisen.
- Kirkon tulee pitäytyä miehen ja naisen välisessä avioliittokäsityksessä. Kellään kirkon työntekijällä ei tule olla omantunnonvapautta toimittaa samaa sukupuolta olevien pariin vihkimistä/siunaamista.
- Ei mikään yllä olevista.

Huomionarvoista on, sekä kyselyn vaihtoehdot 2–4 (piispainkokouksen kirjeen mallit 3–5) johtavat virkasuhdeoikeudellisesti samaan lopputulokseen; kirkon jäsenen kannalta ja viestinnällisesti mainitut mallit ilmentävät toki aivan erilaisia lähtökohtia. Kaikissa näissä malleissa viranhaltijalla on vapaus valita, vihkiikö hän samaa sukupuolta olevia avioliittoon vai ei, eikä häntä voida sanktioida valinnastaan. Näin ollen on pääteltävissä, että papeista 64,2 % ja kanttoreista 42,5 % kannattaa sellaista ratkaisua, jossa viranhaltijalle sallitaan omaantuntoon perustuva valinnanvapaus samaa sukupuolta olevien pariin vihkimisen suhteen.

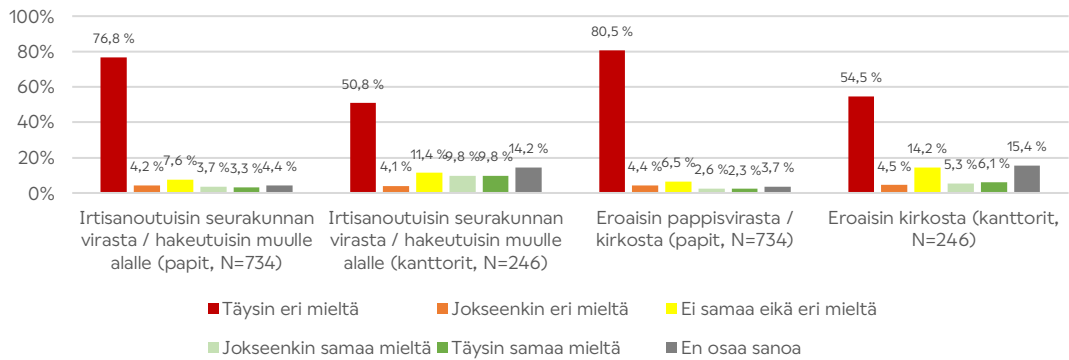
Kuvio 4: Mikäli piispainkokouksen esitys kahdesta rinnakkaisesta avioliittokäsityksestä hyväksytään, olisin valmis vihkimään samaa sukupuolta olevia pareja avioliittoon tai työskentelemään näissä vihkimisissä

- Täysin eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Täysin samaa mieltä
- En osaa sanoa

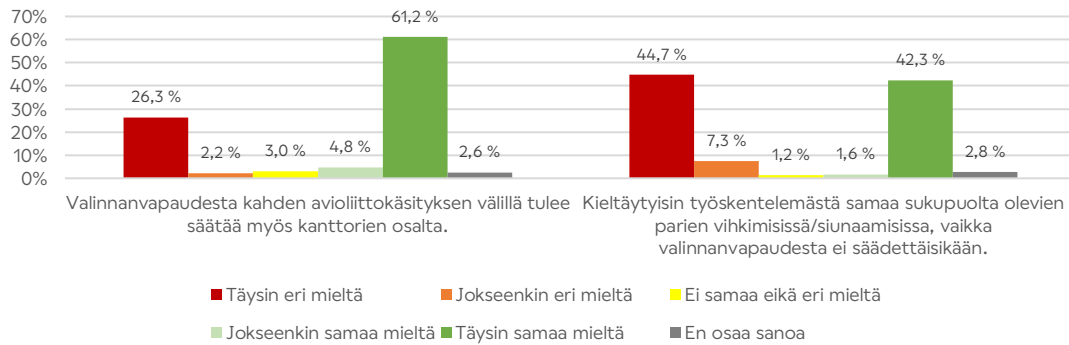
Mikäli piispainkokouksen esitys hyväksyttäisiin, papeista reilu enemmistö (66,0 %) olisi valmis vihkimään samaa sukupuolta olevia pareja (kuvio 4). Toisaalta merkittävä vähemmistö papeista (28,5 %) ei näin tekisi. Kanttorien kohdalla valmiudet työskennellä samaa sukupuolta olevien pariin vihkimisissä ovat kriittisemmät. Kanttoreista valmis työskentelemään näissä vihkimisissä olisi vähemmistö (43,9 %) ja enemmistö (52,0 %) puolestaan ei.

Kuvio 5: Mikäli piispainkokouksen esitys rinnakkaisista avioliittokäsityksistä hyväksytään

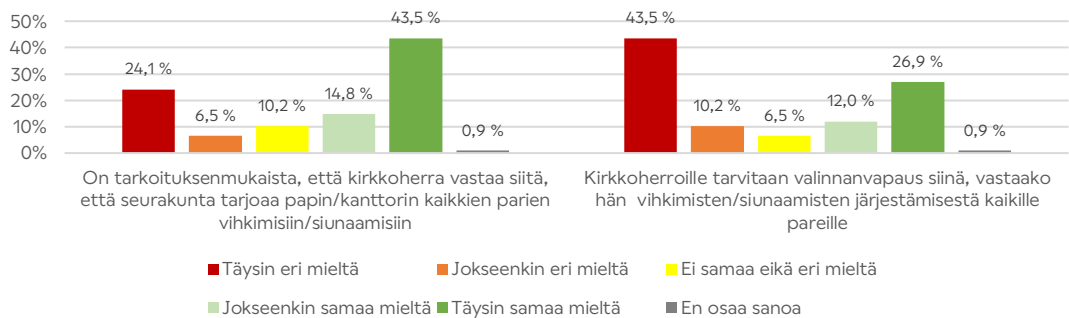
Papeilta ja kanttoreilta kysyttiin myös näiden mahdollisia toimia tilanteessa, jossa piispainkokouksen esitys tulisi hyväksytyksi (kuvio 5). Selvä enemmistö molemmista ryhmistä jatkaisi kirkon jäsenenä ja kirkon palvelussuhteessa. Kummassakin ammattikunnassa on kuitenkin vähemmistöjä, jotka harkitsisivat siirtymistä muiden työnantajien palvelukseen tai kirkosta eroamista. Papeista toisille aloille siirtymistä harkitsisi 7,0 % ja kirkosta eroamista 4,9 %. Kanttoreista jopa 19,8 % harkitsisi muualle työllistymistä ja 11,4 % harkitsisi kirkosta eroamista.

Kuvio 6: Kanttoreiden valinnanvapaus kahden avioliittokäsityksen välillä (N=246)

Enemmistö kanttoreista (66,0 %) on sitä mieltä, että avioliittokäsitystä koskevan valinnanvapauden tulisi koskea myös kanttoreita (kuvio 6). Valinnanvapautta kanttoreille tarpeettomana pitää kuitenkin 28,5 %:n vähemmistö. Suuri osa kanttoreista (43,9 %) ilmoittaa, että kieltäytyisi työskentelemästä samaa sukupuolta olevien parien vihkimisissä ja siunaamisissa siinäkin tapauksessa, että valinnanvapautta ei kanttoreille säädettäisikään.

Kuvio 7: Kysymykset kirkkoherroille vastuusta järjestää vihkiminen kaikille pareille (N=108)

Kirkkoherroilta selvitetiin, mitä mieltä nämä olivat heille säädettävästä uudesta vastuusta järjestää vihkiminen kaikille sitä pyytävälle pareille (kuviot 7). Enemmistö kirkkoherroista (58,3 %) piti esitystä tarkoituksenmukaisena. Toisaalta merkittävä vähemmistö (30,6 %) ei pitänyt esitystä tarkoituksenmukaisena. Hieman suurempi vähemmistö (38,9 %) katsoi, että myös kirkkoherrat tarvitsevat valinnanvapauden siinä, vastaako hän vihkimisten/siunaamisten järjestämisestä kaikille pareille. Toisaalta enemmistö kirkkoherroista (53,7 %) oli sitä mieltä, että tällaiselle valinnanvapaudelle ei ole tarvetta.

AKI-liittojen kannanotot piispainkokouksen esitykseen

Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen Kanttori-urkuriliiton valtuustot ovat ottaneet kantaa piispainkokoukseen esitykseen kokouksissaan 21.11.2024. Liitot eivät ole ottaneet kantaa avioliittoon vihkimistä / avioliiton siunaamista koskeviin teologisiin kysymyksiin, vaan käsittelevät piispainkokouksen esitystä henkilöstövaikutuksien näkökulmasta pohjautuen osin niihin virkasuhdeoikeudellisiin kysymyksiin, jotka esitetään ym.

Suomen kirkon pappisliiton kannanotto:

Jos säädetään valinnanvapaus, sen tulee olla aito ja koskea yhdenvertaisesti kaikkia.

Pienessä työyhteisössä pelkästään pappeihin kohdistuva valinnanvapaus voi kohdistua pappeja vastaan muiden työntekijöiden taholta.

Tulee ratkaista, miten viranhaltijan virkavelvollisuus toimittaa avioliittoon vihkiminen määräytyy suhteessa viranhaltijan valinnanvapauteen.

Pitää pyrkiä siihen, että uudistus ei tule kohtuuttomalla tavalla kirkkoherran kannettavaksi.

Esihenkilön näkökulmasta henkilöstöä ei voi johtaa yhdenvertaisesti, jos vain osalla on valinnanvapaus.

Prosessit, joilla kirkkoherra saa tiedon johtamiensa viranhaltijoiden valmiudesta toimittaa vihkimisiä/siunaamisia ja velvoittaa heidät työtehtäviin, on muodostettava selkeiksi.

Jos säädetään valinnanvapaudesta tulee huolehtia siitä, etteivät seurakuntalaiset tai työntekijät kohtaa syrjintää tai asiatonta kohtelua.

Suomen Kanttori-urkuriliiton kannanotto:

Kanttori-urkuriliitto katsoo, että avioliittokäsitykseen liittyvän valinnanvapauden tulisi koskea myös kanttoreita.

Hengellisen työn viranhaltijoiden yhdenvertainen kohtelu ei toteudu, mikäli kanttoreilla ei ole mahdollisuutta vastaavaan omantunnonvapauteen kuin papeilla.

Monissa seurakunnissa on vain yksi kanttori, jolloin töiden järjestely pelkästään oman seurakunnan viranhaltijoiden kesken voi olla mahdotonta.

Seurakuntalaisten etu on saada vihkimiseen/siunaamiseen sellaiset toimittajat, jotka eivät työskentele siinä vastentahtoisesti.

Kanttori-urkuriliitto toivoo piispoilta tukea esihenkilöille yhdenvertaisen omantunnonvapauden ja tasapuolisen työmäärän takaamiseksi.

Virkasuhdeoikeudellisia huomioita

Nykytilanne on viranhaltijan kannalta ongelmallinen. Kirkolla on oikeus sanktioida samaa sukupuolta olevan parin vihkinyttä pappia *de iure* (ks. KHO 2020:97), mutta tuomiokapitulit ovat ilmoittaneet pidättäytyvänsä sanktioista *de facto*. Tämä kuitenkin johtaa viranhaltijan kannalta heikkoon luottamuksensuojaan, joka perustuu ainoastaan siihen, että tuomiokapitulin esittelijä päättää olla esittämättä papille sanktiota ja että tuomiokapitulin enemmistö päättää jättää sanktion antamatta esityksestä huolimatta.

Samaan aikaan seurakunnat ovat ilmoittaneet, että ne järjestävät avioliittoon vihkimisiä myös samaa sukupuolta oleville pareille. On mahdollisesta, että seurakuntatyöntajat osoittavat papeille ja muille viranhaltijoille samaa sukupuolta olevien pariin vihkimisiä virkatehtävinä. Nykytilanteessa on oikeudellisesti epäselvää, onko papilla ja/tai kanttorilla oikeus pitäytyä kirkon virallisessa avioliittokäsityksessä vai voiko työnantaja velvoittaa heidät toimimaan kirkon virallisen avioliittokäsityksen vastaisesti.

Molemmat edellä kuvatut näkökohdat huomioon ottaen on toivottavaa, että kirkkoon saadaan tilanne, jossa työnantajan vastuut ja viranhaltijan luottamuksensuoja ovat selkeät.

Piispainkokous esittää säädettäväksi kirkkojärjestyksen 3 luvun 12 §:ssä, että avioliittoon vihkiminen tai solmitun avioliiton siunaaminen voidaan toimittaa kahden rinnakkaisen avioliittokäsityksen mukaisesti: käsitys avioliitosta miehen ja naisen välisenä ja käsitys avioliitosta kahden henkilön välisenä. Perustelujen mukaan (s. 22–23) kyse on siitä, että *kirkolla* on kaksi eri avioliittokäsitystä. Esityksen logiikka vaikuttaisi olevan, että viranhaltija voi valita, kumpaan avioliittokäsitykseen hän liittyy.

Toisaalta seurakuntalaisen kannalta kirkolla näyttäisi olevan vain yksi avioliittokäsitys, koska jokaisen seurakunnan tulee uuden säännöksen mukaan järjestää toimitukset kaikille pareille. Seurakunnille ei esitetä valinnanvapautta sen suhteen, vihitäänkö kyseisessä seurakunnissa myös samaa sukupuolta olevia pareja vaiko ei.

Piispainkokous esittää säädettäväksi kirkkojärjestyksen 7 luvun 1 §:ssä, että avioliittoon vihkimisessä ja avioliiton siunaamisessa papilla on oikeus toimia kummankin 3 luvun 12 §:n 1 momentissa mainitun avioliittokäsityksen mukaisesti. Esityksen mukaan kaikkien pappien virkavelvollisuuteen kuuluu vihkiä avioliittoon keskenään eri sukupuolta olevat parit, jolloin valinnanvapaus koskee ainoastaan samaa sukupuolta olevien pariin vihkimisiä ja siunaamisia.

Piispainkokouksen esityksestä ei selviä, voivatko samaa sukupuolta olevien pariin vihkimiset ja siunaamiset olla papin ja/tai muun viranhaltijan virkatehtäviä, ja jos voivat, millaisia oikeudellisia näkökohtia niihin liittyy. Virkavelvollisuus on esityksessä heikosti perusteltu, kun kyse on samaa sukupuolta olevista pareista. Mikäli papin, joka toimii kahden henkilön välisen avioliittokäsityksen mukaisesti, velvollisuutena on vihkiä samaa sukupuolta olevat parit, on kysyttävä, ovatko hänen virkavelvollisuutensa laajemmat kuin papilla, joka vihki ainoastaan eri sukupuolta olevia pareja. Valiokunnan olisi syytä selkiyttää esityksen perusteluja näiltä osin.

Selventämistä kaipaa myös se, mitä tarkoitetaan toimimisella kummankin säännöksessä mainitun avioliittokäsityksen mukaisesti. Esityksen mukaan kyse on oikeudesta valita kahdesta rinnakkaisesta ja yhtäläisesti hyväksytystä avioliittokäsityksestä. Säännös koskee sanamuotonsa puolesta papin toimintaa. Näyttäisi siltä, että oikeus valita avioliittokäsitysten väliltä on toimituskohtainen. Perustelut eivät ota kantaa siihen, voiko pappi vaihtaa valintaansa ja jos, niin kuinka usein. Valiokunnan olisi syytä selkiyttää esityksen perusteluja myös näiltä osin.

Piispainkokouksen esityksen perustelujen (s. 23) mukaan valinnanvapaudessa olisi kysymys olisi papille säädetyistä oikeudesta, eikä säännös loisi velvollisuutta vihkiä molempien avioliittokäsitysten mukaisesti. Toisaalta esityksen mukaan kyse myös samaa sukupuolta olevilla pareilla on oikeus saada vihkimys/siunaus. Tällöin seurakunnalle ja mahdollisesti myös papille syntyy velvollisuus avioliittoon vihkimisen ja avioliiton siunaamisen suhteen kohdella samalla tavoin kuin eri sukupuolta olevia pareja.

Yhdenvertaisuuslakia (1325/2014) ei sen 2 §:n 2 momentin mukaan sovelleta uskonnonharjoitukseen, mutta Suomen perustuslain (731/1999) 6 §:n mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella. Henkilön seksuaalista suuntautumista on pidettävä tällaisena syynä, jonka suhteen erilainen kohtelu on kiellettyä ilman hyväksyttävää syytä.

Perustuslain 107 §:n mukaan lakia alemmantasoisien säädöksen säännöstä, joka on ristiriidassa perustuslain tai muun lain kanssa, ei saa soveltaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Kirkkojärjestys on säädöshierarkkisesti lakia alemmalla tasolla, joten sen säännökset on jätettävä soveltamatta silloin, kun ne ovat ristiriidassa perustuslain kanssa. Näin ollen on pääteltävä, että jos kirkossa jatkossa vihitään avioliittoon kaikki parit, ei kirkkojärjestyksessä säädetty valinnanvapaus ole riittävä suojaamaan syrjintäsyytökseltä sellaista pappia, joka vihki ainoastaan eri sukupuolta olevia pareja. Säädöshierarkian kannalta valinnanvapaudesta tulisi säätää kirkkolaissa, jotta sillä voitaisiin rajoittaa perustuslain säännöstä.

Lisäksi on otettava huomioon rikoslain 11 luvun 11 §:n syrjintäsäännös, jonka mukaan samaa sukupuolta olevan parin asettaminen eri asemaan voi tulla rangaistavaksi rikoksena. Syrjintärikoksen tunnusmerkistö voi täyttyä myös uskonnonharjoituksessa (ks. esim. KKO 2010:74). Perustuslain 107 §:n nojalla kirkkojärjestyksessä säädetty valinnanvapausäännös on jätettävä soveltamatta, milloin on kyse rikoslain 11 luvun 11 §:ssä säädetystä syrjintärikoksesta. Tämän vuoksi myös syrjintärikossyytteen ehkäisemisen näkökulmasta on olennaista, että valinnanvapaudesta säädetään lain tasolla.

Piispainkokouksen esityksen mukaan (s. 24) kahden rinnakkaisen avioliittokäsityksen vallitessa henkilön avioliittokäsitys ei saa muodostua minkäänlaiseksi syrjinnän perusteluksi tai esteeksi, kun henkilöä valitaan virkaan tai työsuhteeseen. Tämä on olennaista siitä näkökulmasta, mikä oikeus työnantajalla on ylipäätään käsitellä papin valitsemaa avioliittokäsitystä. Lähtökohtaisesti papin avioliittokäsityksessä on kyse uskonnollisesta vakaumuksesta, joka on EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679/EU) 9 artiklan mukainen erityisestä henkilötiedosta, jonka käsittely on lähtökohtaisesti kielletty. Kirkkoherra ei siten voi esimerkiksi pitää rekisteriä seurakuntansa pappien avioliittokäsityksistä ilman näiden henkilöiden suostumusta (9 artikla 2 kohta a alakohta). Toisaalta on huomattava, että yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 3 § 1 momentin mukaan työnantaja saa käsitellä vain välittömästi työntekijän työsuhteen kannalta tarpeellisia henkilötietoja, jotka liittyvät työsuhteen osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien hoitamiseen tai työnantajan työntekijöille tarjoamiin etuuksiin taikka johtuvat työtehtävien erityisluonteesta. Pykälän 2 momentin mukaan tarpeellisuusvaatimuksesta ei voida poiketa työntekijän suostumuksella.

Piispainkokous esittää säädettäväksi kirkkojärjestyksen 8 luvun 13 §:ssä, että kirkkoherra vastaa seurakunnassa siitä, että 3 luvun 12 §:n 1 momentissa mainitut edellytykset täyttävät henkilöt pyydetäessä vihitään avioliittoon tai pyydetäessä siunataan avioliittoon. Esityksen mukaan kyse on sen varmistamisesta, että kirkon jäsenen oikeus kirkollisiin toimituksiin toteutuu kaikissa tilanteissa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jos seurakunnasta ei löydy pappia, joka vihkisi samaa sukupuolta olevan parin, kirkkoherran tulee järjestää asia ulkopuolisen työvoiman avulla. Muiden viranhaltijoiden/työntekijöiden osalta, joille ei esitetä säädettävän valinnanvapautta, kaikki toimitukset ovat osa virkavelvollisuuksia, eikä niistä ole oikeutta kieltäytyä.

Piispainkokouksen esityksen perustelujen (s. 24) mukaan kirkkoherran tehtävään sisältyisi myös velvollisuus huolehtia siitä, että toimituksen järjestämisessä on tarpeellinen henkilökunta. Työjärjestelyt tulee hoitaa niin, että kunnioitetaan eri näkemyksiä edustavia työntekijöitä, eikä kukaan joudu toimimaan avioliittoon vihkimisessä tai siunaamisessa vastoin omaatuntoaan. Yhdenvertaisuuslakia (1325/2014) ei sovelleta uskonnonharjoitukseen, mutta kylläkin seurakuntien toimintaan työnantajana. Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan viranhaltijoiden asettaminen eri asemaan uskonnollisen vakaumuksen perusteella on kiellettyä. Lain 11 §:n 1 momentin mukaan erilainen kohtelu ei ole syrjintää silloin, jos erilainen kohtelu perustuu *lakiin* ja sillä muutoin on hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia.

Kuitenkaan kirkkojärjestyksellä, joka on lakia alempitasonin säädös, ei voida oikeuttaa erilaista kohtelua uskonnollisen vakaumuksen perusteella. Kirkko ei voi julkisen hallintotehtävän hoitajana vedota yhdenvertaisuuslain 11 §:n 2 momenttiin, joka sallii erilaisen kohtelun rajoitetusti ilman, että siitä on lailla säädetty. Tämän vuoksi valinnanvapaudesta tulee säätää kirkkolaisissa kaikkien niiden viranhaltijoiden osalta, joiden osalta seurakunnassa halutaan tehdä työjärjestelyjä.

Yhteenveto virkasuhdeoikeudellisista huomioista

Esityksen tavoitetta taata molempia avioliittokäsityksiä edustaville viranhaltijoille toimintaoikeus kirkossa on pidettävä perusteltuna. Erityisen tärkeää on huolehtia siitä, että pappeja ja muita viranhaltijoita kohdellaan yhdenvertaisesti näiden avioliittokäsityksestä riippumatta. Viranhaltijoilla tulee olla luottamuksensuoja sen suhteen, että heitä ei sanktioida virkatoimistaan.

Valiokunnan tulisi mietinnössään ottaa piispainkokouksen esitystä tarkemmin kantaa pappien ja muiden viranhaltijoiden virkavelvollisuuksiin sekä avioliittokäsitystä koskevaan tietosuojaan. Samoin tulisi tarkentaa avioliittokäsityksen valintaa. Valinnanvapaudesta tulisi säätää kirkkojärjestyksen sijaan kirkkolaisissa, jotta voitaisiin turvata papin suoja syrjintäsyyteiltä sekä mahdollistaa samaa sukupuolta olevien pariin vihkimisiä/siunaamisia koskevat työjärjestelyt.

Laissa säädetyn valinnanvapauden tulisi koskea kaikkia niitä viranhaltijoita/työntekijöitä, jotka halutaan liittää työjärjestelyjen piiriin. Muutoin uskonnolliseen vakaumukseen perustuvat työjärjestelyt ovat kiellettyjä ja kaikki toimitukset asianomaisten viranhaltijoiden virkatehtäviä.

Lisätietoja:

Jussi Junni
toiminnanjohtaja
(09) 4270 1507
jussi.junni@akiliitot.fi

AKI-liitot ry on Suomen Kanttori-urkuriliiton, Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen teologiliiton akavalainen työmarkkinajärjestö, jolla on jäseninä noin 4 700 alan työntekijää ja opiskelijaa.